

**Samarqand davlat universitetning Kattaqo'rg'on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti bahorgi semestr
 Boshlang 'ich ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabalariga « Ona tili o'qish savodxonligi va uni o'qitish metodikasi » fanidan
 yakuniy nazorat savollari**

Imtihon shakli: yozma, og'zaki

No	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1- rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2- rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3- rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to'liq anglashga yo'naltiradigan savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).
----	-------	---	---	---	---	--

1	Alohida soʻzlar guruhi	Alohida olingan soʻzlar haqida umumiy maʼlumot: T.I. Modal soʻzlar ,undov soʻzlar, taqlid soʻzlar	Modal soʻzlar va ularning oʻziga xos xususiyatlari hamda turlari haqida maʼlumot bering T.I . soʻzlovchini oʻz fikriga munosabati,gumon,ish onch, tasdiq , fikrni dalillash ...	Taqlid soʻzlarning leksik Grammatik xususiyatlarini bayon qiling	Boshlangʻich sinf oʻquvchilari qay tartibda alohida olingan soʻzlar bilan tanishtiriladi	Undov soʻzlar va ularning qoʻllanilishi xususida fikr mulohazalaringiz ni bayon qiling
2	Sintaksis haqida umumiy maʼlumot	Sintaksis haqida umumiy maʼlumot bering. T. I. Soʻz Soʻz brikmasi gap va uning qurilishi	Sintaktik birliklarning ikki tomoni haqida maʼlumot bering T. I. Nutqiy sintaktik birlik, lisoniy sintaktik birlik	Tilshunoslarning yaʼni Neʼmatov H va Mengliyev B larning sintaksis atamasiga bergan taʼriflarini izohlang	Asosiy sintaktik birliklarga taʼrif bering	Anʼanaviy va sistemaviy (struktural) sintaksis haqida maʼlumot bering
3		Sintaksis aloqaga taʼrif bering. Misollar bilan izohlang T. I. Tenglashish va tobelanish aloqalari	Sintaksis va uning tadqiq manbayi haqida maʼlumot bering T.I. Gap vositasi , til vositasi,Grammatik vosita	Soʻz brikmasi sintaksisi va gap sintaksislarini misollar asosida izohlang	Sintaktik aloqa nima uni izohlab misollar keltiring	Sintaktik aloqani taʼminlovchi vositalar qaysilar har birini izohlang
4	Gapning tasnifi . Gap va uning xususiyatlari .Gapning ifoda maqsadiga koʻra turlari.His-hayajonli va his hayajonsiz gaplar	Gapning idoda maqsadiga koʻra turlarini izohlang . T. I. darak gap, soʻroq gap, buyruq istak gap	Gap haqida umumiy maʼlumot bering. T.I. Mustqil soʻz ohang mazmun tugallik	Gapning muhim belgilaridan beri predikativlikka taʼrif bering	Darak gapga taʼrif bering va misollar asosida izohlang	Gapning taʼriflarini izohlang hamda tilsuns olimlarning gapga taʼriflarini keltiring

5		Gapning tuzilish jihatdan turlari haqida ma'lumot bering T. I. sodda qo'shma, juft takror gaplar	Gapning grammatik asosi deganda nimani tushunasiz? Misollar asosida izohlang	1. Sodda gap bilan qo'shma gapning qanday farqi bor?	Predikativ markazlarning miqdoriga ko'ra hamda Zaruriy bo'laklar ishtirok etishi va ishtirok etmasligiga ko'ra gap turlarini izohlang	2. Gapning grammatik asosini qaysi bo'laklar tashkil etadi?
6	Gap bo'laklari bosh bo'laklar. Ega va kesim	Gap bo'laklari haqida umumiy ma'lumot bering . T.I. Ega, egali va egasiz gaplar kesim ot kesim, fe'l kesim	Kesimning o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot bering. T. I. Fe'l kesim ot kesim, murakkab kesim	Ega bilan kesim orasiga tinish belgilarining ishlatilishi xususida fikr mulohazalarin gizni bayon qiling	Eganing o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot bering	Bosh bo'lak tushunchasini izohlang va misollar asosida tahlil qiling
7	Gapning ikkinchi darajali bo'laklari. To'ldiruvchi, aniqllovchi, hol va ularning turlari, ifodalanishi.	Holning gap qurilishidagi o'rni haqida ma'lumot bering. T.I. gap kengaytiruvchisi, konstruktiv bo'lak	To'ldiruvchining gap qurilishidagi o'rni haqida ma'lumot bering T.I. so'z kengaytiruvchisi, konstruktiv bo'lak.	Gapning ikkinchi darajali bo'laklari xususida umumiy ma'lumot bering	Sodda va murakkab to'ldiruvchi haqida ma'lumot bering, misollar orqali fikringizni dalillang	<i>G'ir-g'ir esayotgan bahor shabadasi sochlarini tortqilar.</i> Berilgan gapni ikkinchi darajali bo'laklar bo'yicha sintaktik tahlil qiling.
4		Holning ma'naviy turlari haqida ma'lumot bering. T.I.	To'ldiruvchining turlari haqida ma'lumot bering T.I. vositali, vositasiz to'ldiruvchi	Sodda va murakkab hol haqida ma'lumot bering, misollar orqali	Qaratuvchi qaralmish munosabatida qaratuvchining qo'llanmaslik holati haqida gapiring	Sintaktik tahlil qiling: <i>Hayotning ma'nosi insonning kamolotga erishuvidadir</i>

		miqdor-daraja, ravish, payt		fikringizni dalillang		
8		Aniqlovchi turlari haqida ma'lumot bering T.I. sifatlovchi, qaratqich, izohlovchi	Aniqlovchining gap qurilishidagi o'rni haqida ma'lumot bering. T.I. So'z kengaytiruvchisi, konstruktiv bo'lak	Mustaqil va nomustaqil hol haqida ma'lumot bering, misollar orqali fikringizni dalillang.	Qaysi so'z turkumlari hol vazifasida kela olishi haqida ma'lumot bering.	Sintaktik tahlil qiling: <i>Minglab xalq saroy atrofida siljimay yotib oldi</i>
9		Uyushiq bo'laklar haqida umumiy ma'lumot bering T.I. uyushiq bo'lak, bir xil shakl	Uyushiq bo'lakda ko'plik, egalik va kelishik qo'shimchasi qo'llanishi T.I. Egalik, kelishik, ko'plik	Ajratilgan hollar haqida gapiring.	Uyushgan gap soda va qo'shma gapdan qanday farq qilishini izohlang	Uyushish hodisasida teng bog'lanish haqida ma'lumot bering.
10	Gapning uyushiq va ajratilgan bo'laklari	Ajratilgan bo'laklar haqida umumiy ma'lumot bering. T.I. Elbek, O.Safarov, G'.Jahongirov	Uyushiq kesim va qo'shma gapning farqi xususida mulohaza yuriting. T.I. zamon, shaxs-son	Ajratilgan izohlovchi haqida ma'lumot bering.	Uyushiq kesimning o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot bering.	Ajratilgan kengaytiruvchilar ning gap lisoniy strukturasidagi ahamiyati haqida ma'lumot bering.
11		Uyushiq bo'laklarda umulashtiruvchi so'z haqida gapiring. T.I. olmosh, son, ot	Uyushiq kesim va uyushgan gapning farqi xususida fikrlaringizni bayon qiling. T.I. ega, zamon, shaxs-son	Ajratilgan bo'laklarda tinish belgilarining ishlatilishi haqida	Uyushgan so'zshaklning Grammatik xususiyatlari haqida ma'lumot bering.	Ajratilgan so'z kengaytiruvchilar i haqida ma'lumot bering.

				ma'lumot bering		
12	Gap bo'laklari sanalmaydigan birliklar. Undalma va uning xususiyatlari. Kirish so'z, kirish birikma, kiritma gap.	Gap bo'laklari sanalmaydigan birliklar haqida umumiy ma'lumot bering. T.I. undalma, kirosh so'z	Kirish qurilmalar va ularning sstrukturaviy tiplari haqida ma'lumot bering. T.I. kirish so'z, kiritma qurilma	Kirish va kiritmalarning gap lisoniy strukturasiga munosabati haqida ma'lumot bering.	Gapda kirish kengaytiruvchilarnin g ahamiyati haqida ma'lumot bering.	Undalmaning gap lisoniy strukturasiga munosabati haqida ma'lumot bering
13		Gapda kirish so'zlarning o'rni haqida gapiring T.I. grammtik, aloqa, mazmuniy munosabat	Undalmaning leksik- semantik jihatdan ifodalanishi haqida ma'lumot bering. T.I. ot bilan ifodalanishi, emotsiyani ifodalashi	Kiritma konstruksiyalar haqida gapiring.	Kirish kengaytiruvchilarnin g umumiy o'ziga xos xususiyatlarini izohlang	Undalmaning kengayishi haqida ma'lumot bering
14		Kiritmaga ta'rif bering T.I. qo'shimcha fikir, ohang	Kirish konstruksiyalar haqida ma'lumot bering T.I. fikrga munosabat, so'z, so'z birikmasi	Kirish so'zlarning ma'noviy o'ziga xosliklari haqida ma'lumot bering	Kiritma qurilma haqida gapiring	Undalma qaysi so'z turkumlari bilan ifodalanishini misollar bilan izohlang
15		Bir bosh bo'lakli gaplar haqida umumiy ma'lumot bering T.I. atov gap, infinitiv gap	Shaxsi noma'lum gaplar haqida ma'lumot bering. Fikringizni misollar bilan dalillang T.I. grammatik jihat	Shaxssiz gaplar haqida ma'lumot bering. Fikringiz ni misollar orqali izohlang	To'liq va to'liqsiz gaplar haqida ma'lumot bering	Bir bosh bo'lakli va ikki bosh bo'lakli gaplar haqida ma'lumot bering

16		Shaxsi ma'lum gaplar haqida ma'lumot bering T.I. aniq gap	Atov gaplar haqida ma'lumot bering T.I. yoyiq atov gap, yig'iq atov gap	So'z-gap va uning ma'no turlari haqida gapiring	To'liqsiz gaplarning nutq vaziyatidan kelib chiqib hosil bo'ladigan turlari haqida ma'lumot bering	Shaxssiz gaplarning hosil bo'lish grammatik formalari haqida gapiring
17		Infinitiv gaplar haqida ma'lumot bering T.I. harakat nomi	Shaxsi umumlashgan gaplar haqida ma'lumot bering. T.I. maqollar, afozimlar	Tilshunoslarning atov gap haqidagi fikrlari xususida mulohaza yuriting	Yig'ik va yoyiq gaplar haqida fikrlaringizni bayon qiling	Yig'iq va yoyiq so'z-gaplar haqida ma'lumot bering.
18	Qo'shma gap.Komponentlarining birikish usulida ko'ra qo'shma gap turlari. Bog'langan qo'shma gap.	Qo'shma gapga ta'rif bering T.I. sodda gap, bir necha komponent	Qismlarining qanday bog'lovchi vositalar yordamida bog'lanishiga ko'ra qo'shma gap turlari haqida ma'lumot bering. T.I. bog'langan, bog'lovchisiz	Qo'shma gapning (W) ga ko'ra [WP_M-WP_M] turlari haqida ma'lumot bering.	[WP_M WP_M] tipik ko'rinishli gaplar haqida gapiring	Bog'langan qo'shma gaplarda mazminiy munosabat turlari haqida gapiring
19		Sodda gap va qo'shma gapning o'zaro farqli xususiyatlari haqida fikr yuriting T.I. tenglanish, tobelanish, komponent	Qo'shma gap qismlarini belgilashdagi uch asosiy ko'rsatkich xususida fikr yuriting. T.I. ega, W, P _m	Qo'shma gapning qurilishiga ko'ra tasnifi haqida ma'lumot bering	[WP_mWP_m] tipik ko'rinishli gaplar (mutanosib tarkibli gaplar) haqida fikrlaringizni bayon qiling	Bog'langan qo'shma gaplarning turlari haqida ma'lumot bering

20		Qismlari soniga ko'ra qo'shma gap turlari haqida ma'lumot bering T.I. ikki komponentli, ko'p komponentli	Qo'shma gapning EGA(E) ga ko'ra [WP_M-WP_M] turlari haqida ma'lumot bering. T.I. E li, ikki egali	[WP _M , WP _M] tipik ko'rinishli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.	Bog'langan qo'shma gaplar haqida ma'lumot bering	Ochiq tarkibli va yopik tarkibli qo'shma gaplar haqida gapiring.
21		Bog'langan qo'shma gap qismlarini bog'lovchi vositalar haqida ma'lumot bering T.I. teng bog'lovchilar, yuklamalar	Bog'langan qo'shma gaplarning pozitsion o'rni haqida ma'lumot bering T.I. erkin, turg'un	Bog'langan qo'shma gaplardagi bog'lovchi vositalarning ma'nodoshligi va vazifadoshligini bayon qiling.	Qo'shma gap tarkibiy qismlarining irreallikka munosabatiga ko'ra tasnifi haqida gapiring.	Sodda gap, qo'shma gap va uyushgan gani misollar orqali bir-biridan farqlang.
22	Ergashgan qo'shma gap haqida umumiy ma'lumot. Bosh gapdagi ma'lum bir bo'lakni izohlaydigan ergash gaplar haqida ma'lumot.	Ergashgan qo'shma gap haqida ma'lumot bering. T.I. ergash gap, bosh gap	Ergash gapni bosh gapga bog'lovchi vositalar haqida ma'lumot bering. T.I. nisbiy so'zlar, shart mayli	Ega ergashgan qo'shma gap haqida ma'lumot bering	Aniqlovchi ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.	To'siqsiz ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.
23		Ergash gap va bosh gapning birikish usullari haqida ma'lumot bering. T.I. tobelik, nisbiy so'z	Ergash gap va so'z birikmasining o'zaro farqli xususiyatlari haqida fikr yuriting. T.I. tobelanish, bir necha so'z	Kesim ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.	Shartlanganlik munosabatini ifodalovchi ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.	Maqsad ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.

24		Ergashgan qo'shma gap turlari haqida umumiy ma'lumot bering. T.I. qissa, she'rlar, yetimlik motivi	Ergashtiruvchi bog'lovchilarning ergashgan qo'shma agap hosil qilishdagi o'rni haqida gapiring T.I. shart, sabab bog'lovchilari	To'diruvchi ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.	Natija ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.	Sabab ergash gapli qo'shma gap haqida ma'lumot bering.
25	Bog'lovchisiz qo'shma gap. Bog'lovchisiz qo'shma gap turlari va tinish belgilarining ishlatilishi.	Bog'lovchisiz qo'shma gap haqida ma'lumot bering. T.I. Grammatik aloqa, mazmun	Bog'lovchisiz qo'shma gaplarda semantic mazmun haqida ma'lumot bering T.I. sabab, payt, to'siqsizlik	Sintaktik tahlil qiling: <i>Hamma chuqur xo'rsindi, Anorxon piq-piq yig'ladi.</i>	Sintaktik tahlil qiling: <i>Boshimga bolishlar botdi, sen kelmading, yurakka nolishlar botdi, sen kelmading</i>	<i>Bahor keldi, lekin havo sovuq edi, chunki bu yil qish biro z cho'zildi.</i> Berilgan qo'shma gapni qaysi qo'shma gap turi ekanligini va bog'lovchi vositalarini tahlil qiling.
26		Bog'lovchisiz qo'shma gap turlari haqida gapiring. T.I. ohang, tartib	Bog'lovchisiz qo'shma gap qismlari orasida tirening ishlatilishi. T.I. mazmunan zid, sabab	Sintaktik tahlil qiling: <i>Keksa ovora bo'lmasin, o'zimiz bora qolaylik</i>	Sintaktik tahlil qiling: <i>Boshingga tashvish tushmasa, qaytib kelmasding.</i>	<i>Paxta terimi boshlangach, havo ochiq bo'lsa ham, ko'pchilik paxtakorlar paxtani quritadigan mashinalarini tayyorlab qo'ydilar.</i> Berilgan qo'shma gapni qaysi qo'shma

						gap turi ekanligini va bog'lovchi vositalarini tahlil qiling.
27		Bog'lovchisiz qo'shma gaplarda tinish belgisining ishlatilishi haqida ma'lumot bering. T.I. ikki nuqta, tire	Sintaktik tahlil qiling: <i>Bir kishi tarixni yoritmasa ham, kishining tarixda yuksak o'rni haq T.I. gap turi, gap bo'laklari</i>	Sintaktik tahlil qiling: <i>Avval ular bizga yetib olishsin, keyin birga jo'namiz</i>	Sintaktik tahlil qiling: <i>Xatosini bo'yniga oldimi, egilgan boshni qilich kesmaydi</i>	<i>Bahor keldi, lekin havo uncha ochilganicha yo'g'-u, daraxtlar kurtak ota boshladi.</i> Berilgan qo'shma gapni qaysi qo'shma gap turi ekanligini va bog'lovchi vositalarini tahlil qiling.
28	Murakkab qo'shma gap va uning turlari.	Murakkab qo'shma gaplar haqida ma'lumot bering T.I. . ko'p komponentli	Bog'lovchisiz qo'shma gap toifasidagi murakkab qo'shma gap T.I. ohang, tartib	Ergashgan qo'shma gap toifasidagi murakkab qo'shma gaplarda birgalik ergashish xususida gapiring	Ko'chirma gapning joylashishining muallif va ko'chirma gap intonatsiyasi ta'sirini izohlang.	Ko'chirma gaplarda tinish belgilarining ishlatilishini misollar asosida izohlang
29		Bog'langan qo'shma gap toifasidagi murakkab qo'shma gap haqida	Aralash tipdagi murakkab qo'shma gaplar haqida ma'lumot bering T.I. bog'lovchisiz, bog'langan	Ergashgan qo'shma gap toifasidagi murakkab qo'shma gaplarda	Murakkab qo'shma gap oddiy qo'shma gapdan qaysi jihatlari bilan farqlanishini ayting.	Ko'chirma gap o'zlashtirma gapga aylantirilganda gapning tuzilishida

		gapiring T.I. teng bog‘lanish, bog‘lovchilar		ketma-ket ergashish haqida gapiring		bo‘ladigan o‘zgarishlar haqida ma’lumot bering.
30		Ergashgan qo‘shma gap toifasidagi murakkab qo‘shma gap. T.I. ergash gap, bosh gap	Ko‘chirma gapli murakkab qo‘shma gaplar haqida ma’lumot bering. T.I. muallif gapi, o‘zga gapi	Bog‘lovchisiz qo‘shma gap toifasidagi murakkab qo‘shma gaplarda tinish belgilarining ishlatilishi haqida ma’lumot bering	<i>Sizga shuni bildirib qo‘yayki, Iskandar faqat men bilan boradi.(Oybek)</i> Berilgan gapni sintaktik jihatdan tahlil qiling	Ko‘chirma gapning sintaktik tuzilishini misollar bilan izohlang.
31	Punktuatsiya haqida ma’lumot.Tinish belgilarining qo‘llanish o‘rinlari.	O‘zbek punktuatsiyasi ning shakllanish tarixi haqida umumiy ma’lumot bering. T.I.	Qo‘sh tirnoq va uning qo‘llanish o‘rni haqida ma’lumot bering.. T.I. xatboshi, iqtibos	Tinish belgilarining yozuvdagi ahamiyati haqida gapiring	So‘roq belgisi va uning qo‘llanish o‘rni haqida ma’lumot bering.	Tinish belgilarining qo‘llanish asoslari haqida gapiring.
32		Punktuatsiya atamasiga tavsif bering T.I. tinish belgi	Qavs va uning qo‘llanish o‘rni haqida ma’lumot bering. T.I. qo‘shimcha fikr, izoh, kirish gap	Tinish belgilari og‘zaki nutqqa qanday ta’sir ko‘rsatadi? Fikringizni misollar bilan asoslang	Nuqta va uning qo‘llanish o‘rinlari haqida ma’lumot bering	Tinish belgilarining qo‘llanishidagi logic-grammatik asos haqida ma’lumot bering
33		Undov belgisi va uning qo‘llanish o‘rni	Ikki nuqta va uning qo‘llanish o‘rni haqida ma’lumot	Tinish belgilari imlosi qaysi tamoyillarga	Tinish belgilarining qo‘llanishidagi	Tinish belgilarining qo‘llanishidagi

		haqida ma'lumot bering. T.I emotsiya, his-hayajon	bering. T.I.dalillashda, tasniflashda	asoslanib tuzilganligini ayting	farqlovchi asos haqida ma'lumot bering	logic-uslubiy asos haqida ma'lumot bering
32		Vergul va uning qo'llanish o'rni haqida ma'lumot bering. T.I. uyushiq bo'lak, qo'shma gap	Tire va uning qo'llanish o'rni haqida ma'lumot bering. T.I. izoh, ta'rif	Punktuatsiyani ng grafika bilan bog'liqligini tushuntiring	Punktuatsiyaning orfoepiya bilan bog'liqligini tushuntiring	Punktuatsiyaning sintaksis bilan bog'liqligini tushuntiring
33	Gap bo'laklari tartibi	O'zbek tilida gap bo'laklarining tartibi haqida gapiring. T.I. adabiy til, badiiy asar, she'riyat	Gap bo'laklarining o'zgargan tartibi haqida ma'lumot bering. Fikringizni misollar bilan dalillangT.I. hol, kesim, she'riyat, badiiy asar	<i>Sen bir quchoq gul bilan kelding, Atirgullar keltirding menga. Shundan buyon gulga aylanib, Faqat borgim kelyapti senga</i> Joylashuv tartibi o'zgargan gap bo'laklarini aniqlang va she'rni odatdagi tartib bo'yicha tiklab o'qing.	<i>Sog'indim onamni, muztarginamni, Munisim, mushfiqim, rangparginamni, So'l imim, chiroylik, dilbarginamni, Yo'l bering onasin sog'inganlarga</i> Joylashuv tartibi o'zgargan gap bo'laklarini aniqlang va she'rni odatdagi tartib bo'yicha tiklab o'qing.	<i>Kim istasa saltanat, sahodur anga shart, Har va'daki aylasa, vafodur anga shart. Kim faqr talab qilsa, fanodur anga shart, Ollig'a nekim kelsa, rizodur anga shart.</i> Joylashuv tartibi o'zgargan gap bo'laklarini aniqlang va she'rni odatdagi tartib bo'yicha tiklab o'qing.